

A csendőrség katonai előjárói részére szóló különös szabályok.

A) Az őrsparancsnok részére.

93. §.

Mihelyt az őrsparancsnok az őrsöt szabályszerűen átvette, magát úgy az állomás helyén, valamint az őrs körletében létező mindennemű hatóságok főnökeinél bemutatni tartozik.

Az őrsparancsnok az állomáshelyen megjelenő fő- vagy alispánnál magát mindenkor bemutatni és az általa adandó esetleges felhívásokat átvenni tartozik.

Ha a m. kir. belügyminister kiküldöttje, a főispán, alispán vagy szolgabíró az őrszlaktanyát meglátogatja, kivánatukra az állomás szolgálatikönyve betekintés végett előterjesztendő, s a biztonsági szolgálatra általában, valamint a közigazgatási hatóság különös útmutatásainak foganatosítására vonatkozó felvilágosítások nekik megadandók.

Az őrsparancsnok felügyeleti körletének viszonyaival mielőbb igyekezzék megismerkedni; ide tartoznak általában a terepviszonyok, valamint a lakosság foglalkozásának, életmódjának, szokásainak és különösen azon személyeknek megismerése, a kik a közbiztonságra nézve veszélyesek.

94. §.

Az őrsparancsnok kötelessége az alárendelt csendőröknek a csendőr-kerületi parancsnokság által meghatározott napirend szerint való oktatása; egész törekvését oda kell irányoznia, hogy alárendeltjei szolgálatukat és az

arra vonatkozó szabályokat lehetőleg jól ismerjék és maguknak a kellő szakavatottságot mindenben megszerezzenek.

Minden alkalmat arra kell felhasználni, hogy az alárendelt csendőrök tulajdonságait és képességeit megismerhesse, nemkülönben minden egyesnek a szolgálatban való megbízhatósága felől meggyőződést szerezhessen; ennél fogva valahányszor az lehetséges, de különösen ha fontosabb vagy veszélyesebb szolgálat hajtandó végre, a szolgálatteljesítésben személyesen tartozik közreműködni.

95. §.

A szolgálat végrehajtására szükséges rendelkezéseket az őrsparancsnok tartozik megtenni; ő vezényli azon csendőröket, a kik az őrsön levő vezénylő-lajstrom szerint szolgálatba tartoznak kivonulni; ő jelöli ki a járőrvezetőt és a mennyiben az a szolgálati működés minőségéhez mértén lehetséges, rendszerint minden szolgálatteljesítés tartamát meghatározza.

Minden csendőr az I. minta szerinti »Szolgálati könyvecské«-vel látandó el, melybe az őrsparancsnok minden meghagyást az »Állomás-szolgálati könyv«-vel illető tételével összhangzóan beiktat.

Ha az őrsparancsnok rövid időre távol van vagy máskülönben van akadályozva, akkor az őrsparancsnokságot az e végre kijelölt helyettesnek tartozik átadni.

96. §.

Az őrsparancsnok az őrs felügyeleti körletében külszolgálatot teljesítő csendőröket időnkint éjjel és nappal ellenőrizni s a felől, vajjon általuk a szolgálati meg-

hagyások pontosan és az adott utasítások szerint hajtathatnak-e végre, a hely színén személyesen meggyőződnie tartozik.

Ezen ellenőrzések kisebb őrsöknél havonként négyszer, nagyobbaknál hatszor teljesítendőek; mely alkalmakkor az őrsparancsnok a csekélyebb ideig szolgáló csendőröket időnkint felváltva viszi magával, a kiket ilyenkor, az elméleti oktatásból kifolyólag, a gyakorlati szolgálatba is bevezet.

Az ellenőrzés foganatosítását az őrsparancsnok az által igazolja, hogy a járőrvezető könyvecskéjébe az ellenőrzés idejét és helyét és a járőrnek ez alkalommal való állapotát még az ellenőrzés helyén beírja.

97. §.

A kikülönített őrsparancsnok az alárendelt csendőrök fegyelme fölött szigorúan őrködni köteles; s e célból rá a csendőrkerületi parancsnokság által a kikülönített, altiszt fegyelmi fenytő-joga (szolg. szab. I. rész 661. pont) ruházható, de a körülményekhez képest tőle az el is vonható.

Az őrsparancsnok által kiszabott büntetések esetről esetre azonnal a szakaszparancsnoknak bejelentendőek, ki azok beiktatása iránt a 116. §. értelmében jár el.

98. §.

Az őrsparancsnok a szolgálatba elinduló csendőröket a meghagyott szolgálat végrehajtására nézve mindenkor részletesen utasítani, őket a szabályok szem előtt tartására figyelmeztetni, kihágások elkövetésétől óvólag inteni

és azon czélból, vajjon szabályszerűen vannak-e öltözködve, felszerelve és felfegyverkezve s vajjon az előirt számú éles töltényekkel el vannak-e látva? megszemlélni tartozik, ezek után a fegyverek megtöltését rendeli el, minek épen úgy, mint a szolgálatteljesítés után való bevonuláskor a kiürítésnek is, mindenkor az ő jelenlétében kell történni és pedig oly helyen, a hol a fegyvernek véletlen elsülése által senki sem veszélyeztetik; lakszobában ezt eszközölni tilos.

Ezen felül minden lovas őrsnek parancsnoka meggyőződni tartozik a lovak állapotáról, vasalásáról, nyergeléséről, kantározásáról és szabályszerű málházásáról, télen ezenkívül még arról is, vajjon a lovak éles csavartámszegekkel és a csendőr csavarkulcsal, nemkülönben a szolgálat tartamához mért ló táppal el van-e látva?

Rabok kísérése esetén hasonló pontossággal teljesítendő az elindítás és a szemle ne csak a kísérő csendőrökre, hanem a rabokra is terjesztessék ki; minél úgy a fennálló általános szabályok, valamint a hatóságtól vett útmutatások is mérvadók.

99. §.

Oly őrsökön, hol lovas csendőrök vannak, minden megbetegedett ló azonnal ápolás alá veendő, mely esetben az illető csendőr a szolgálatot gyalog is tartozik teljesíteni; magától értetődik, hogy ez esetben a járőrként vezényelt mindkét csendőr gyalog teljesíti a szolgálatot.

100. §.

Az őrsparancsnoknak arról kell gondoskodni, hogy a hozzá érkező nyomozó-levelek és felügyelési felszólítások minden egyes csendőr előtt ismereteseek legyenek.

Veszélyesebb büntettek személyleírását vagy fontosabb és becsesebb tárgyak leírását az őrsön vezetendő »Nyomozókönyv«-be iktassa.

Nyomozó-levelek és tényleírások, hasonlóan mint a többi beérkezett ügydarabok, iktatandók és irattározandók, míg a »Rendőri Közlöny« évente szám szerinti sorrendben gyűjtendő és megőrzendő.

101. §.

Ha az őrsparancsnok valamely személy elfogására szóló felszólítást kap, a megindított nyomozás folytán azonban kitűnik, hogy a keresett személy a határos őrskörletek valamelyikébe költözött át vagy különben ott tartózkodik, a felszólítást a kipuhatolt mellékkörülményekkel együtt az illető szomszéd őrsparancsnoknak megküldi, a felhívó hatóságot pedig értesíti.

102. §.

Ha azon eset fordul elő, hogy valamely csendőrségi őrs különböző hatóságok által ugyanazon időben különféle irányban teljesítendő szolgálatokra vagy segélynyújtásokra szólittatik fel, melyeknek egyidejűleges végrehajtására azonban az őrs létszáma elégtelen: akkor mindenképp a közbiztonság fentartására hivatott hatóság felszólítása teljesítendő, s kivételnek csak azon esetben van helye, ha a másik hatóság megkeresésének elhalasztása folytán következő késedelem veszélylyel járna; miből az következik, hogy a sürgősebb, illetőleg fontosabb szolgálat mindenkor előbb foganatosítandó és ha hason mérvben fontos szolgálat-teljesítések egyidejűleges végrehajtása igényeltetnék és az idő azt engedi, valamely szomszéd őrs segélye veendő igénybe.

103. §.

Szomszéd őrskörletek járőreinek időnkint bizonyos előlegesen megállapított pontokon kell találkozni, mire nézve a szakasz-parancsnokok eleve kellőleg intézkedjenek; a járőrök ilyenkor a szolgálatra vonatkozó dolgokat és észleleteiket egymással közlik s ily találkozásokkor egyszersmind az esetleg tovább szállítandó foglyok, zsoldpénzek stb. átadása is eszközöltetik.

Ha a járőrök valamelyike a kitűzött órában nem jelenik meg, az előbb megérkezett két óráig vár és ezen idő elteltével állomására visszatér vagy kitűzött útját folytatja; ha azonban irományok, pénzek, egyéb tárgyak vagy foglyok adandók át, útját az illető legközelebbi őrsig folytatja.

Ha az ily átadás alkalmával a találkozás pontján valami nehézség merülne fel, az lehetőleg elintézendő, ha pedig foglyok tovább kísérése forog fenn s az átvevő járőr vezetője a körülmények folytán saját járőrét e végre elégtelennek találná, az átadó részéről a megkívántató segély nyújtandó.

104. §.

Az őrsparancsnok, az őrs szolgálati működését és ennek eredményét előljáró szakasz-parancsnokának az állomás-szolgálati könyv alapján minden ötöd nap, — rendkívüli eseményeket pedig azonnal feljelenteni tartozik.

Az öt napi események jelentése végén, »Külön jelentések« cím alatt, az őrs saját legénysége között az utolsó jelentés beküldése óta előfordult, külön intézkedést nem igénylő csekélyebb események, mint például megbetegedés, felgyógyulás, fogság megkezdése és kitöltése, növedék, fogyaték stb. jelentendők.

105. §.

Az ugynevezett »kiküldött őrsök« (fiók-őrsök) számára a csendőrségi őrsök részére fennálló általános, valamint az őrsparancsnok részére meghatározott különös szabályok mérvadók.

106. §.

Hogy a közbiztonsági szolgálat követelményei a csendőrségi őrsök csekély létszám-erejével összhangzásba hozassanak és a csendőrnek a megkívántató pihenési idő is nyujtassék, meghatároztatik, hogy minden egyes csendőr, minden hó folytán külszolgálatra akként alkalmazandó, hogy egy-egy napra átlag legalább nyolcz, az őrsparancsnoknak négy órányi ilyféle szolgálat jusson.

»Külszolgálat« alatt minden oly tartós szolgálat-teljesítés értetik, melyet a csendőr a laktanyán kívül teljesen felszerelve végez.

Az őrs összes legénységének soha sem szabad egyidejűleg távol lenni, s a laktanyában mindig legalább is egy csendőrnek honn kell maradni; a mitől csak rendkívül fontos és sürgős szolgálattétel igazolhatja az eltérést, mely esetben a laktanya megőrzése a községi előljáróságra bizandó.

107. §.

Minden csendőrségi őrsállomáson a következő szolgálati könyvek vezetendők, u. m.

1. Az »Állomás-szolgálati könyv« az *A*) minta szerint, — mely a napontai szolgálati működés és eredményének körülményes kimutatását tartalmazza; ebbe bevezetendő: a keltezés, a hatóságoktól vett minden felszólítás, a járőrök portyázásai, ezeknek az őrsparancsnok által lett ellenőrzése, szomszéd őrsök járőreivel való talál-

kozások, foglyok vagy rabok kísérése és átadása, stb. stb., továbbá: az eredmény és az ezen működések folytán kiérdemelt étkezési pótlékok száma. A »Megjegyzés« rovatába az őrsparancsnokságban előforduló változás, előjárók megérkezése és elutazása stb. veendő fel.

Az őrsparancsnok ezen jegyzőkönyv, illetőleg napló vezetését a legnagyobb lelkiismeretességgel és tüzetességgel végzendí.

2. A »Vezénylő-lajstrom« a *B*) minta szerint, a csendőröknek szolgálatba való vezénylése felől vezetendő, s ennek az »Állomás-szolgálati könyv«-vel összhangzásban kell lennie.

3. Az »Iktató-jegyzőkönyv« a *C*) minta szerint, melybe az őrshöz érkező minden ügydarab, jelszó és rövid tartalom szerint, valamint az elintézés módja bevezetendő, az elintézett ügydarabok pedig folyó iktatói számuk sorrendje szerint 1—100-ig, 101—200-ig s így tovább csomagolva megőrzendők.

Betűsoros tárgymutató vezetésére az őrsparancsnok nem köteles.

4. A »Szemle-jegyzőkönyv« a *D*) minta szerint, melybe minden csendőrségi tiszti előjáró, a megtartott részletes szemlére vonatkozó leletét sajátkezűleg és körülményesen beiktatja.

A szemlét tartónak a felől kell gondoskodni, hogy szemle-lelete azonnal szóról-szóra lemásoltatván, mindenkor a szakaszparancsnokságnál kezdődő szolgálati uton, a csendőr-kerületi parancsnoksághoz felterjesztessék; magától értetődik, hogy ezen leletet minden közbeeső parancsnokság láttamozza és a talált hiányokat megszüntetés céljából előjegyzí vagy ez iránt tett intézkedéseit jelenti.

5. Egy »Zsold-kifizetési könyv« az *E*) minta szerint, melybe az őrs legénysége részére érkező zsold és

annak elosztása iktatandó s a készpénz átvétele **mindegyik** élvezetre jogosult csendőr által minden zsoldnapon sajátkezű aláírásával bizonyítandó.

6. A »Posta- és kiadó-könyv«, az *F*) minta szerint, két példányban vezetendő; egyik a közönséges, másik az ajánlott levelek számára.

7. A »Leltár« *G*) minta szerint, melyben a kincstár részéről és átalány-pénzekből beszerzett mindennemű, u. m.: laktanya-butorok, ágyneműek, konyha-eszközök, szolgálati és tankönyvek és bármily néven nevezhető egyéb eszközök nyilvántartandók.

Ezen leltár mindenkor rendben tartandó és benne a fogyaték, elhasználás vagy új beszerzések következtében létrejött minden változás kitüntetendő.

Az őrsparancsnok felváltása esetén ezen tárgyaknak rendesen lett átadása és átvétele a leltárban az átadó és átvevő sajátkezű aláírásával bizonyítandó.

C) A szakaszparancsnok részére.

108. §.

A szakaszparancsnok alantás tiszt; ő mindennemű személyi és szolgálati ügyekben, a szolgálati szabályzat értelmében, előljáró szárny-parancsnokának van alárendelve.

Hatásköre valamennyi alárendelt csendőrségi őrsre, melyeknek ő az első előljárója, egyaránt terjed ki. Ezen őrsök katonai rendtartása és fegyelme fölött őrködni ő tartozik; neki a felügyeleti körletében előforduló minden esemény felől tudomással kell birnia, a közigazgatási hatósággal lehetőleg érintkezni és arról kell gondoskodni, hogy a biztonsági szolgálatra vonatkozólag hozzája és az

alája rendelt őrsökhöz érkező írásbeli és a körülményekhez képest szóbeli felhívások pontosan teljesítenek.

Az első szakasz parancsnoka hivatva lévén a szárny-parancsnoknak távolléte vagy betegsége esetén való helyettesítésére, magának a szárny-parancsnoki teendőkben való jártasságot megszerezni igyekeznek.

109. §.

A szakasz-parancsnok szakaszának minden őrsét rendszerint minden négy hó alatt egyszer megvizsgálni tartozik; az ezen időszaki szemle megkezdésének idejére neki esetről-esetre a csendőr-kerületi parancsnokság részéről szolgálati úton előíratik.

Sürgős esetekben, rendkívüli közbiztonsági zavarok előfordultával vagy ha valamely őrsön a fegyelem megzavarását észleli: tartozik a szakasz-parancsnok rögtön a helyszínére sietni, ott a közbiztonság vagy a katonai rend helyreállítására szükséges intézkedéseket megtenni, a tényállást behatóan kinyomozni és csendzavargások esetén a hatóságot értesíteni, az előljáró szárny-parancsnokságnak pedig minden esetben azonnal még az illető őrsállomásról körülményes jelentést beterjeszteni és az ily rendkívüli kiszállások után felmerülő utazási költségek fedezésére az engedélyt utólag kikérni. Ha valamely őrsön közbiztonsági zavarok vagy oly szolgálati viszonyok állanak be, melyek a létszám megerősítését vagy kiegészítését sürgősen igényelnék, ezt a legközelebbi őrsök létszámából elrendelheti és arról a szárnyparancsnokságnak jelentést tesz.

110. §.

A szakaszparancsnoknak az állomás-szolgálati könyv felülvizsgálása és ennek a vezénylő-lajstrommal és a szol-

gálati könyvecskékkel való összehasonlítása által, a felől kell meggyőződnie: vajjon a szolgálat szabályosan és okszerűen kezeltetik-e? a hatósági felszólításoknak meg lett-e mindenkor kellőleg felelve? az őrsparancsnok állása követelményeinek minden tekintetben eleget tesz-e? nem fordul-e elő a szolgálati teendők beosztásánál és csendőröknek a szolgálatba vezénylésénél önkény vagy részrehajlás s nincsenek-e ennek folytán egyes csendőrök mások rovására túlságosan megterhelve; van-e az őrsparancsnok a szolgálati intézkedéseknél minden egyes csendőr tulajdonságaira és képességeire kellő tekintettel? foglalkozik-e a csendőrök és különösen a próba-szolgálatot teljesítők oktatásával? helyesen kezeli-e az irodai teendőket, az előirt jegyzőkönyveket, pénztárakat, a leltárt stb.?

111. §.

A szemlét tartó szakasziparancsnoknak törekednie kell továbbá, hogy magának az őrsparancsnokok és csendőrök tulajdonságai, képességei, nemkülönben azok szolgálati és szolgálaton kívüli magatartása felől alapos meggyőződést szerezzen, mire nézve a szükséges adatokat a helyi hatóságoktól is nyerheti meg; figyelmet fordítson a laktanya- s szobarend betartására, valamint a laktanya-butorok és szerek, ágyneműek és a kincstár által beszerzett mindennemű tárgyak állapotára; győződjék meg beható szemle által, a ruházat, fehérnemű, lábbeli és aprólékos szerek, a szerelék, fegyverzet, lőszer és lófelszerelvények állapota felől; az étkezési pótlékokra vonatkozó szolgálati naplókat vizsgálja át és erősítse meg; győződjék meg a felől, vajjon a csendőrök nem szenvednek-e valamiben hiányt és miképen kezeltetik a közétkezési gazdaság; végre győződjék meg a felől, vajjon bír-e

minden egyes csendőr megfelelő katonai magatartással, — tud-e ildomosan és tapintattal fellépni és tudja-e fegyverét ügyesen kezelni; a legénység által netán előadott kérelmeket és panaszokat tárgyalja és a szolgálati szabályzat határozványainak megfelelően intézze el.

Lovas őrsökön győződjenek meg a lovak egészségi és táp-állapotáról, vasalásáról, az istálló egészségtan alapelveinek pontos kezeléséről s a ló-táp szabályszerű mennyisége és minőségéről; szerezzen magának továbbá alapos meggyőződést a lovak idomitási fokáról; adja meg ott, a hol a lovak idomitása körül hiányokat vagy téves eljárást észlel, az őrsparancsnoknak a kellő utasítást, míg ellenben a helyreidomitást igénylő lovakat a szakasz állomáshelyére rendelje be, hol azok lovagolandók és javítandók.

Felmerülő hiányokat és fogyatkozásokat törekedjen saját hatáskörében azonnal elhárítani, illetőleg helyrehozni; a közbiztonságra vonatkozó észleleteket a közigazgatási hatósággal közölje és a mit ő általában nem intézhet el, jelentse be az előljáró szárnyparancsnokságnak.

Az őrsparancsnokot illető hátrányos észleleteket, az előljárói tekintély megóvása szempontjából, a szemlejegyzőkönyvben tárgyalni nem szabad; — ezekről külön jelentés teendő.

112. §.

A szakasz-parancsnoknak általában, de kiváltképen az ifjabb legénység oktatásával és vizsgálásával kell foglalkozni. Törekedjen az őrsparancsnokok és csendőrök katonai kiképzésére hatni és őket a gyakorlati (közbiztonsági) szolgálat minden ágába módszerrel bevezetni; mozgassa elő az írás tanítását, s e részben utasítsa az őrsparancsnokokat biztos eredményre vezető módszer követé-

sére; s győződjk meg a felől, vajjon birnak-e a csendörök a további kiképződésükre megkivántató becsvágygyal és törekvéssel.

113. §.

Akár előlegesen elrendelt vagy hirül adott, akár véletlen szemle, a halasztást nem tőrő szolgálatteljesítéseket nem akadályoztathatja; másrészt azonban a szakasz-parancsnoknak, ha csak lehetséges, az örsállomáson addig kell tartózkodni, mig az örsbeli összes legénységet és különösen a szolgálatban még tapasztalatlanabb ifjabb legénységet megszemlélhette; de mindenesetre mindegyik örsön a körülményekhez képest lehetőleg 24 órát kell töltenie, ott tartózkodása azonban rendes viszonyok között 48 órát ne haladjon meg.

114. §.

A szakasz-parancsnok az alája rendelt örsök beérkezett »Eseményi jelentés«-eiből öt-öt naponkénti összesítést szerkeszt s azt esetleg saját észrevételeivel egészíti ki. Ezen »Eseményi jelentés«-ekben a fontosabb esetek minden felesleges részletezés mellözésével ugyan, de mégis körülményesebben, a csekélyebb fontosságúak pedig csak általában és számszerint tüntetendők fel.

Ezen jelentéseket a szárny állomáshelyén levő 1-ső szakasz parancsnoka a szabályszerű szolgálati ut megtartásával, a kikülönített szakasz-parancsnok pedig a csendörkerületi parancsnokságnak közvetlenül terjeszti be. A kikülönített szakasz-parancsnokság azonban ezen jelentések fogalmazványait — az örsök idevonatkozó jelentéseivel együtt — betekintés végett az előljáró szárnyparancsnokságnak előterjeszteni tartozik.

115. §.

A kikülönített szakaszparancsnok a kikülönített századparancsnok (honvédségi szolgálati szabályzat I. rész 662. pontja) fegyelmi fenytő jogával bir; mely jogot a szárnyállomáson beosztott 1-ső szakasz parancsnoka is, valahányszor szemle-utazás vagy egyéb szolgálati kiszálláskor a szárnyparancsnokság, illetőleg saját szakaszparancsnoksága állomáshelyéről, alárendelt örsei körletébe távozik, mindenkor gyakorolja; mire nézve a szolgálati szabályzat idevonatkozó határozványai mérvadók.

116. §.

Az iroda-kezelés szabályszerűleg intézendő s a szakaszparancsnok iktató-jegyzőkönyvet, tárgymutatót, postakiadó-könyvet (és pedig külön a közönséges és külön az ajánlott levelekre) vezet.

A szakaszparancsnok azonkívül az alatta álló legénység felől »büntetési-lap«-okat vezetni, illetőleg a szakaszához beosztott egyénekről a szárnyparancsnokság által neki megküldött (126. §.) eredeti büntetési jegyzőkönyvi kivonatokat folytatván, azokba az újonnan kiszabott büntetéseket sajátkezűleg bevezetni és az általa kiszabott, valamint a 97. §. értelmében neki bejelentett büntetéseket minden hó végével a szárnyparancsnokságnak, az annál vezetendő büntetési jegyzőkönyvbe való beiktatás végett bejelenteni tartozik.

Valamely csendőrnek szakaszán kívüli áthelyezése esetében a fent említett lap a szárny parancsnoksághoz, az áthelyezési okmányokhoz való csatolás végett beterjesztendő.

A szakaszparancsnok gazdaszat-kezelési ügyek elintézésére nem lévén hivatva, azzal szolgálati működése rovására

nem terhelhető meg; főteendője: a közbiztonsági szolgálat pontos kezelése, alárendeltjeinek kiképzése, a fegyelem és rend fentartása; miért is gazdaszat-kezelési ügyködése kizárólag a szolgálati naplók átvizsgálása, a ruházati szükségletmegállapítása és alaktanyák biztosítása iránti ajánlat-tételre, végre az elengedésre ajánlatba hozott tárgyak felülvizsgálására terjed ki.

D) A szárny-parancsnok részére.

117. §.

Két vagy a beosztáshoz képest több szakasz-parancsnokság az alárendelt őrsökkel együtt egy szárnyat képez, mely egy első vagy második osztályú százados által vezényeltetik.

A szárny-parancsnokság létszámereje azon vidéknek közigazgatási beosztásához alkalmaztatik, melynek területén fel van állitva; mihez még ezen felügyeleti terület kiterjedése és lakosainak száma, valamint az őrsök felügyelésére szolgáló és különben létező közlekedési eszközök is, mint számbaveendő tényezők járulnak.

118. §.

A szárnyparancsnok az alárendelt szakasz-parancsnokok minden működése és a szárny területén a közbiztonsági szolgálat szabatos kezelése felett örködni tartozik; a katonai rend és fegyelem kezeléseért, valamint a legénységnek a csendőrségi szolgálatban szükséges kiképzéseért felelős; továbbá felelős a legénység ruházataért, fegyverze-
teért, élelmezéseért és elhelyezéseért, az irodai és pénz-kezelésért nemkülönben a különféle tárgyak nyilvántar-
tásáért.

119. §.

Ezen felelősségből kifolyólag neki a parancsnoksága alatt álló szárny minden őrsét, minden félévben legalább egyszer meg kell szemlélnie; mire nézve a szakasz-parancsnok számára megállapított részletes szabályok ő reá nézve is érvényesek.

120. §.

A szárnyparancsnokság a hatóságoktól és az alája rendelt őrsöktől hozzája érkező átiratokat és jelentéseket a fennálló ügykezelési szabályok szerint intézi el.

A szárnyparancsnok láttamozza a csendőr-kerületi parancsnoksághoz való juttatás végett a szakasz-parancsnokok által beterjesztett eseményi jelentéseket, szemle-leleteket és egyáltalában minden egyéb jelentéseket, azokat esetleg megjegyzéseivel s különösen a szemle-leleteket a netalán felmerült akadályoknak és hiányoknak elhárítása és orvoslása céljából tett intézkedéseinek fölemlítésével egészíti ki.

Az alárendelt összes legénység, valamint a hadapródok és tiszthelyettesek minősítvényi táblázatait, az illető szakasz-parancsnokok közreműködése mellett, ő szerkeszti és őrzi meg.

Ha altisztek és csendőrök erkölcsi magaviseletére vagy a közbiztonsági szolgálatban való magatartására nézve, a közigazgatási hatóság részéről alapos észrevételek tétettek, ezek a minősítvényi táblázatok szerkesztésénél tekintetbe veendőek.

Az élelmezési és egyéb kiadásokat a szárnyparancsnok fedezi, mely célra a kellő pénzkészletet, a havi pénzsükségleti előirányzat alapján, a csendőr-kerületi parancsnokság pénztárából veszi át.

Az átvett pénzek elszámolása az e részben fennálló utasítások szerint történik; a kezelésért a szárnyparancsnok felelős és kártérítésre kötelezett.

Hasonló módon kapják a szárnyparancsnokok az alattok álló legénység számára a csendőr-kerületi-parancsnokságtól a szükséges ruházati, fegyverzeti, felszerelési és butorzati anyagot, tárgyakat és egyéb alkatrészeket és lőszerelvényeket, melyeket ők bevételezni és az előljáró csendőr-kerületi parancsnoksággal szemben, a fennálló külön szabályok szerint elszámolni tartoznak.

121. §.

A szárny-parancsnokságok a csendőr-kerületi parancsnoksággal mindennemű ügyekben közvetlenül közlekednek. A törzstől elkülönített szárny-parancsnokok rendkívüli események előfordultakor és ha az ügy sürgős volta halasztást nem tűr, jogosultak — az eset természetéhez képest — közvetlenül a honvédelmi vagy belügyministerhez jelentést tenni; mely célból a körülmények szerint, a fennálló utasítások megtartásával, a távirdát is használhatják; de ezen közvetlenül tett jelentések másolatai, lehetőleg gyorsan, a csendőr-kerületi parancsnokságnak szintén megküldendők.

Ha oly viszonyok állanak be, melyek sürgős voltak és horderejüknél fogva a szabálytól való eltérést igazolják, akkor a fentebbi határozványok a kikülönített szakasz-parancsnokokra, valamint — ha például szemle utazások alkalmával merülnek fel ily rendkívüli esetek — a csendőrtisztekre nézve általában mérvadó; csak hogy az elhamarkodástól mindenkor óvakodjék, mivel ily eset előfordulta a jelentést tevő megbízhatóságát teszi kétségessé és az ilyen intézkedésekért az illető felelős.

Ily közvetlenül tett jelentések másolatai, magától érthetőleg szolgálati uton, a csendőr-kerületi parancsnokságnak terjesztendők be.

122. §.

A szakasz- és az őrsparancsnokok irodai teendői az elkerülhetetlenül szükségesekre szoritkoznak és ok nélkül ne szaporittassanak, miért is jelentéseik lehetőleg tömören szerkesztendők.

A szárny-parancsnok alárendelt szakaszait és őrseit a közbiztonsági szolgálat rovására kezelési ügyekkel ne terhelje, minden kiadott intézkedéseit lehetőleg minden alosztálynak egy-egy példányban küldje meg, mely cél könnyebb elérésére minden szárnyparancsnokság egy kisebbszerű sajtókészülékkel láttatott el.

123. §.

Altisztek vagy csendőrök megdicsérésére, jutalmazására vagy kitüntetésére célzó ajánlatait a csendőr-kerületi parancsnokságnak terjeszti elő.

Ha azonban az e részbeni indítvány a közigazgatási hatóság részéről tétetik, a szárny-parancsnok ezt — az alárendelt összes legénység működési eredményének egyarányú megítélése folytán — lelkiismeretesen megfontolni és saját véleményét kifejezve, a tárgyalási ügyiratokat a csendőr-kerületi-parancsnokság elé terjeszteni köteles.

Ily ajánlatoknál egyáltalán szükséges, hogy az illető egyénnek érdeme teljesen ki legyen derítve és ha megkívántató, a tanuknak jegyzőkönyvileg, sőt a körülményekhez képest eskü mellett való kihallgatása útján megállapítva.

Ezen ajánlatok jelentések alakjában szerkesztendők és az érdekelt csendőrségi egyénnek minősítvénye is fel-
említendő; ha azonban az ajánlat jelvényes kitüntetésre
szól, tényleírás szerkesztendő, melyhez az illetőnek minő-
sítvényi táblázata, dicséreti és büntetési jegyzőkönyvi ki-
vonata is melléklendő.

124. §.

A szárny-parancsnok a kikülönített honvéd-század-
parancsnok fegyelmi fenytőjogával bir.

Ha valamely altiszt vagy csendőr által oly büntet-
hető tett követtetik el, mely súlyosabb fegyelmi fenytést
érdemel, mint a milyennek kiszabására a szárny-parancs-
nok jogositva van, vagy ha egyáltalában a fenytésre csak
valamely magasabb előljáró van feljogositva és ha vádlott
személyes előállítása nem lehetséges, a szárny-parancsnok-
ság által a szolgálati szabályzat I. részének 650. pontja
szerint, körülményes tényvázlat szerkesztendő és a csendőr-
kerületi-parancsnokságnak illetékes intézkedés céljából
felterjesztendő.

Ezen tényvázlat alapjául a szakasz-parancsnok rész-
letes jelentése szolgáljon.

125. §.

A fegyelmi fenytő hatalom gyakorlására nézve a
honvédségi szolgálati szabályzat I. rész, XIII. fejezetének
határozványai mérvadók, azon eltéréssel, hogy az ott csupán
rendfokozat nélküli legénység ellen kiszabhatókul felsorolt
fegyelmi fenytések a tizedesi rendfokozatban levő csend-
őrök ellen nem alkalmazhatók és miután a csendőrök le-
fokozása fegyelmi úton nem történhetik, velük megintési

jegyzőkönyvek fel nem vehetők, továbbá, hogy az idézett fejezet 91-ik §. utolsó bekezdésében, a büntető-jegyzőkönyvi kivonatok előterjesztésére vonatkozó határozat a csendőr-szárny-parancsnokokra nem terjed ki.

126. §.

Ha altiszt vagy csendőr kiváló szolgálatteljesítés folytán jutalmazásban, dicsérő-okiratban vagy jelvényes kitüntetésben részesíttetik, ez a szárny-parancsnok által, a minőségvény-táblázat kiegészítéseül szolgáló (*H.* minta szerinti) »Dicséreti-jegyzék« beiktatandó.

A legénységi növedékről a csendőr-kerületi-parancsnoksághoz beérkező büntetési-jegyzőkönyvi kivonatok azonnal az illető szárny-parancsnoknak kiadatnak, ki a büntetéseket a büntetési-jegyzőkönyvbe sajátkezűleg bevezetni tartozik; minek megtörténte után a büntetési jegyzőkönyvi kivonatok eredeti példányai az illető szakasz-parancsnoknak, a 116. §-ban előirt kezelés végett kiadandók. A kikülönített szakasz-parancsnokságok által havonként bejelentett büntetések szintén a büntetési jegyzőkönyvbe iktatandók.

127. §.

Az irodai ügykezelésben való szigorú pontosság, a szárny-parancsnoknak fontos és felelősségteljes feladatának érvényre juttatását fogja előmozdítani.

E) A csendőr-kerületi parancsnok részére.

128. §.

A csendőr-kerületi parancsnok a szolgálati körletében felállított összes csendőrségi osztagok parancsnoka; ő

igazgatja ezeknek katonai, gazdasági és beligazgatási ügyeit és örködik a felett, hogy a közbiztonsági szolgálat a csendőrség, — mint a közigazgatási és törvénykezési hatóságok végrehajtó közege — részéről az ide vonatkozó törvényes és különös szabályok keretén belül, egész terjedelmében tüzetesen teljesíttessék.

129. §.

A csendőr-kerületi-parancsnok gondoskodik használható csendőrök kiképezéséről és azoknak a szolgálatban való megtartásáról, hogy így a közbiztonsági szolgálat teljesítésére mindenkor kellően kipróbált, megbízható és szakavatott közegek álljanak rendelkezésére.

130. §.

A csendőr-kerületi-parancsnok kiváló figyelmet fordítson arra, hogy a parancsnoksága alatti tiszteket, altiszteket és csendőröket lehetőleg rövid idő alatt minden irányban tökéletesen megismerje, hogy így őket szellemi és testi tulajdonságaikhoz képest czélszerűen beoszthassa és legjobban alkalmazhassa.

Tudnia kell az alárendeltjeiben jó szellemet, becsvágyat, kötelességet, hűséget és önérzetet ébreszteni és fentartani, valamint az összes csendőrség közszellemének ápolására is hatni.

A fegyelem szigorúan kezelendő.

131. §.

A csendőr-kerületi-parancsnok a közbiztonsági szolgálatra és a csendőrség alkalmazására vonatkozó mindenemű ügyekben a belügyministernek van alárendelve,

kinek a közbiztonságra, rendre és csendre vonatkozó minden rendkívüli eseményeket azonnal, más jelentékenyebbeket pedig havonként egyszer az alosztályoktól beérkező eseményi jelentések alapján, rövid tüzetességgel feljeleníti, s egyidejűleg annak megyénkénti kivonatait az illető megyei hatóságoknak megküldi.

Személyes, valamint a fegyelem és katonai rendfenntartásra vonatkozó minden ügyben közvetlenül a honvédelmi miniszternek van alárendelve.

132. §.

A csendőr-kerületi-parancsnoknak szakadatlanul arra kell törekednie, hogy a legénységi állomány fogyatékát az 1881. évi II. törvényczikk értelmében olyképen pótolja, hogy az lehetőleg mindenkor kiegészítve legyen.

133. §.

A csendőr-kerületi parancsnok köteles arról gondoskodni, hogy a legénységnek ruházata, szerelvénye és fegyverzete a szabályoknak megfelelő és kifogástalan állapotú legyen.

134. §.

A csendőr-kerületi parancsnok fő- és altisztek útján intézi:

- a) a próbaszolgálatra felvett egyén;
- b) az őrsökön lévő csendőrök, — és
- c) az altisztségre kijelöltek oktatását, mely célból — az évszakra való tekintettel — napirendet ad ki.

Az irás tanításának fő célja oda irányuljon, hogy

a csendőrök lehetőleg rövid idő alatt kisebb fogalmazásban is kiképeztessenek.

Önálló szolgálati működésre csak értelmesebb és tapasztaltabb csendőrök alkalmazhatók, s ezek az altiszti tanfolyamnak jó eredménynyel végzése után, altisztekké is előléptethetők.

A katonai kiképzés a katonás fellépésre és a fegyverek biztos és helyes kezelésére szoritkozzék, mi — miután a csendőrök nagyobb része három évi sorhadi szolgálat kötelezettségét kitöltötte vagy a honvédségnél katonailag már kiképeztetett, — csak kevés időt vehet igénybe.

135. §.

A szolgálat és fegyelem terén előforduló és e végre különösen alkalmas események oktatólagos napiparancsnok tárgyaúl használandók fel, melyekben a tények a legfontosabb mellékkörülményeikkel együtt röviden, de érthetően leírandók és az érdekelt csendőrök működése megbirálandó. Továbbá valamennyi alosztály szolgálati tevékenységének figyelemmel kísérése a csendőr-kerületi parancsnok részére szintén alkalmat fog nyújtani arra, hogy a szolgálatteljesítésben általában vagy egyes esetekben észlelt hiányokat és bajokat megszüntesse, a szolgálat kezelését ezen utasítás határozványai szerint szabályozza és folyó kapcsolatba hozza.

Minden őrsparancsnok és szemletartó tiszt az oktatóparancsnoknak tananyagul való felhasználására köteles.

136. §.

Az iránt, hogy a közbiztonságra vonatkozó országos törvények és rendeletek, nemkülönben a belügyministerium

által jóváhagyott törvényhatósági szabályrendeletek a csendőr-kerületi parancsnokságnak kiadassanak, a többi ministerekkel egyetértőleg a belügyminister intézkedik, ugyan e célból a csendőr-kerületi-parancsnokság, szárny- és kikülönített szakasz-parancsnokságok számára, a hivatalos lap és a honvédségi rendeleti közlöny egy-egy példánya megküldetik.

137. §.

A csendőr-kerületi parancsnok minden, a szolgálati szabályzat értelme szerint elébe terjesztett kérelmet vagy panaszt elintézni, vagy ha ez az ő hatáskörébe nem tartoznék, az elintézés érdekében való további lépéseket megtenni tartozik. Örmestertől, illetőleg tiszthelyettestől lefelé a legénység kérelmeit avagy panaszait a szemlét tartó csendőr-kerületi parancsnoknak közvetlenül, tehát a szolgálati ut mellőzésével is előadhatja.

Ily kérelmek vagy panaszok fölött azonnal kell dönteni, s ha ő ezt saját hatáskörében nem eszközölheti, az ügy véleményezés mellett a belügy-, vagy honvédelmi ministerhez felterjesztendő; a mint t. i. az ügy egyik vagy másik ministerium ügyköréhez tartozik.

138. §.

A közbiztonsági szolgálatban szerzett kiváló érdemek megjutalmazása érdekében, az illetőnek megdicsérése vagy jutalomban részesítése, esetleg különös tekintetbevételt érdemlő esetekben, a legfelsőbb elismerés kifejezése vagy jelvényes kitüntetés adományozása céljából a csendőr-kerületi parancsnok részéről ezen utasítás 123. §-a értelmében járandó el.

139. §.

A csendőr-kerületi parancsnok az ezred-parancsnok fegyelmi fenytő jogával bir (szolg. szab. I. rész 665. és 666. pontjai).

A csendőr-kerületi parancsnokot megilleti azon jog is, hogy a parancsnoksága állományához tartozó, tényleg szolgáló főtisztek és hadapródok ellen, a becsületügyi előleges tárgyalás megindítását elrendelheti.

A csendőr-kerületi parancsnok, valamint helyettese szemle-utazások alkalmával ugy a szárnyparancsnokságoknál levő büntetési jegyzőkönyveket, valamint a szakaszparancsnokságoknál vezetendő büntetési lapokat behatólag megvizsgálni és netán észrevett szabálytalanságok iránt vagy saját hatáskörében intézkedni, vagy e tekintetben magasabb hatósághoz fordulni tartozik; de szabadságában áll, a büntetési jegyzőkönyvek időnkénti megvizsgálása végett a hadbirót is kiküldeni.

A csendőr-kerületi parancsnok helyettese valahányszor a parancsnokot helyettesíti, szintén az ezred-parancsnok fegyelmi fenytő-jogát gyakorolja (szolg. szab. I. rész 660. pontjának 2-ik kikezdése), szemle-utazásai alkalmával azonban a kikülönített zászlóalj-parancsnok fegyelmi fenytő-jogával bir.

A csendőr-kerületi parancsnok örzi meg az állománybeli és próbaszolgálatattételre vezényelt tisztek, továbbá a számvivő minősítvényi táblázatainak fogalmazványi példányait, valamint a tisztek kötelezőit, azok sajátkezűleg aláirt eskü lapjait és büntetési jegyzőkönyveit is, mely utóbbiakba az előforduló büntetéseket a hadbiró által beiratja.

A minősítvényi táblázatok szerkesztése a honvédség részére fennálló szabályok szerint történik.

A minősítvényi táblázatok szerkesztésére és véleményezésére hivatott előljárók a K) mellékletből kivehetők.

140. §.

A csendőr-kerületi parancsnoknak minden év december hó végével, a jövő évben megejtendő szemle-utazásokról, a kerületéhez tartozó valamennyi törzs- és fő-tisztre kiterjedő »Szemle-utazási tervezet«-et az előirt minta szerint kell szerkeszteni és jóváhagyás végett a honvédelmi ministerhez felterjeszteni, melynél tekintet veendő arra, hogy évenként minden őrs a két törzstiszt egyike által legalább egyszer, a szárnyparancsnok által kétszer és a szakasz-parancsnok által háromszor, megfelelő időközökben, megvizsgáltassék; nemkülönben a belügyminister által meghatározandó fürdőhelyeken lévő őrsök is minden évben juniustól augusztus végeig terjedő időközben kétszer megvizsgáltassanak.

Ezen jóváhagyott szemle-utazási tervezet alapján az időszakonként megtartandó szemlékre vonatkozó intézkedést a csendőr-kerületi parancsnok idejekorán megteszi és a törzstisztek által tett jelentékenyebb észleletekről szóló jelentéseket a honvédelmi ministerhez felterjeszti, honnan azok betekintés végett a belügyministerhez megküldendők.

Ezenfelül a csendőr-kerületi parancsnok fel van hatalmazva bármikor ott megjeleni vagy helyettesét kiküldeni, a hol akár esetleg szükségessé vált rendkívüli közbiztonsági intézkedések eredményének biztosítása céljából, akár pedig fegyelmi tekintetből, a közbelépést szükségesnek tartja.

Magától értetik, hogy a csendőr-kerületi parancsnok a fentebbi célra az alárendelt tisztek bármelyikét a megállapított szemle-utazási renden kívül is, a felmerülő szükséghez képest, belátása szerint alkalmazhatja.

141. §.

A csendőr-kerületi parancsnok (esetleg helyettese) győződjék meg szemle-vizsgálatai alkalmával a közigazgatási hatóságok és bíróságok szolgálati felhívásainak a csendőrségi őrsök által helyesen lett fogantatása, valamint egyáltalában a csendőrség pontos kötelesség-teljesítése felől; figyeljen a csendőröknek katonai tekintetben és a csendőrségi szolgálati szabályokban való kiképezésére, a fogalmazásban való haladására, a fegyelem fentartására, a szabályszerű öltözködésre, fegyverek és lőszer jókarban tartására, az őrsirodák és őrspénztárak helyes kezelésére, a laktanya-szabályok pontos betartására; és különösen a csendőrök élelmezési viszonyai felől szerezzen magának tudomást.

A szárnyparancsnokságok megszemlélésénél ezenfelül még a kincstári pénzek, továbbá a ruházati cikkek és anyagok kezelése megvizsgálandó; a büntetési jegyzőkönyvek és a legénység minősítvényi táblázatai is megtekintendők; végre a csendőrség működése, nemkülönben a csendőrök erkölcsi magatartása felől biztos adatok szerzendők.

Ha ezen törzstisztek valamelyike szemle-utazása alkalmával fegyelmi, szolgálati vagy beligazgatási tekintetben oly fontosabb észleleteket tett, melyeket a csendőr-kerületi parancsnok saját hatáskörében nem intézhet el, e részben a belügy-, illetőleg a honvédelmi miniszternek tesz jelentést.

142. §.

A csendőr-kerületi parancsnok gondoskodik arról, hogy az alosztályok minden illetékeiket a megfelelő időben megkapják, s a parancsnokságra bizott pénz- és anyagkészletnek a fennálló különös szabályoknak és utasításoknak értelmében való helyes kezeléseért felelős.

143. §.

A csendőr-kerületi parancsnok gondoskodik az alosztályoknak a csendőrségi elhelyezési szabályok értelmében való megfelelő elszállásolásáról; de e mellett a kincstár érdekeit is képviselve, minden szabályellenes követelést visszautasítani tartozik.

144. §.

A fentebb jegyzett utasításokon kívül, egyébiránt a szolgálati szabályzatban az ezredparancsnok számára előirt szabványok a csendőr-kerületi parancsnokra nézve szintén mérvadók.

145. §.

A csendőr-kerületi parancsnok készíti el az évi költség-előirányzatot s azt minden megelőző év május hó 1-ig, valamint minden megelőző év márczius hó utóljáig a ruházat, felszerelési, nemkülönben még egyéb anyag-kellékekről szerkesztendő szükségleti beadványt, a szerződésszerűleg fennálló szállítási határidő lejártára való tekintettel, a magyar királyi belügyministerhez terjeszti fel.

Továbbá minden év január hó 1-én új elhelyezési táblázatot szerkeszt, melynek öt példányát a belügyministernek, hét példányát a honvédelmi ministernek és egy-egy példányát a honvéd-főparancsnokságnak, a honvéd-kerületi parancsnokságnak, továbbá a Magyarországon levő cs. és kir. hadtestparancsnokságoknak, a felügyeleti körletét képező minden vármegye hatóságának, Budapest főváros kir. főkapitányságának, a parancsnokság alosztályait képező minden szárny-szakasz- és őrsparancsnokságnak, s minden magyar kir. csendőr-kerületi parancsnokságnak megküldeni tartozik.

146. §.

A csendőr-kerületi parancsnok terjeszti felidőszakonkint a parancsnoksági kerület összes számadásait, az ez iránt fennálló különös szabályok alapján, a m. kir. belügy-ministerhez.

147. §.

A csendőr-kerületi parancsnokság kerületében fogantositott működésről, a parancsnok által ugy a bel- mint a honvédelmi ministerhez, minden következő év február 10-ig évi részletes jelentés és táblás kimutatás terjesztendő.

Ezen évi jelentésben felveendőkre nézve a belügy-ministerium által külön utasítás fog kiadatni.

148. §.

Az 1881. évi III. törv.-czikk 8. §-ában említett, a m. kir. csendőrséget illető katonai, személyi és fegyelmi ügyek elintézése céljából, a magyar királyi honvédelmi ministeriumba egy magasabb rendfokozatú csendőr törzs- és két főtiszt vezényeltetik, kiknek működési köre a honvédelmi minister által határoztatik meg; ezen törzs- és főtiszttek illetékei a honvédelmi minister költségvetésébe vétetnek fel s számittatnak el.

149. §.

Jelen utasítás életbeléptével az 1881-ik évben kiadott szervezeti és szolgálati utasítás hatályon kívül helyeztetik.

150. §.

Ezen, valamint a szervezeti utasításban foglalt határozatok, a csendőr tisztek által alárendeltjeiknek megmagyarázandók és ezekre a csendőrök beoktatandók; a csendőrség összes személyzete által pedig kivétel nélkül mint kötelező szabály tekintendők és alakilag is pontosan végrehajtandók.

Minélfogva ezen szabályok határozmányainak önkényű magyarázása szigorúan tiltatik; ha mindazonáltal mégis valamely részben részletes felvilágosítás válnék szükségessé, a csendőr-kerületi parancsnokok indokolt javaslataikat a honvédelmi ministerhez terjesztik fel, ki a kérdésben levő ügyek mikénti elintézését a belügyministerrel egyetértően fogja elrendelni.

Kelt Budapesten, 1887. évi január hó 1-én.

Tisza Kálmán, s. k.

Báró Fejérváry Géza, s. k.